

ISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
 Hónapontaiban élve:
 Budapesti előfizetésre 18 Ft
 Külföldi előfizetésre 20 Ft
 Egyévi előfizetésre 200 Ft
 Egyévi előfizetésre 200 Ft

*Politikai
 napilap*

Megjelenik minden nap, kivételként
 ünnepnapok után napok kihagyásával.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyváradi, Szilágyi Dezsa-u. 8.
 A szerkesztőség kéziratok megküldésére
 és a megrendelésekre csak
 vállalkozik.
 Előfizetők és hirdetősek a kiadó
 hivatalában találhatók.

III. évfolyam 247. szám. Nagyváradi Szombat, 1917 október 27.

Harmincezer fogoly, 300 ágyu.

Nagyváradi, október 26.

Már tegnap röviden rámutattunk, hogy az olaszokra nézve mily rendkívüli érzékeny irányban indult meg a támadásunk.

Minden lépésnyi térnyereség emeltyüként kell, hogy hasson az Isonzótól keletre álló olasz frontra, vagyis amilyen mértékben sikerül teret nyernünk Cividale, Udine irányában, ugyanolyan, sőt még sokkal fokozottabb mértékben kell az olaszoknak előbb említett állásukból visszavonulniok. Az olaszokat azonban nemcsak az a hátuk mögé irányuló nyomás kell, hogy gyors visszavonulásra készítse, hanem a mi oldal és arctámadásunk is, melynek okvetlenül be kell következnie Tolmein, Wollschach és S. Lucia-tól délre, még pedig igen rövid időn belül.

Az október 25-iki jelentés már jelez is annyit, hogy a Rombon (Flit-eről északkeletre 2210 m. magas hegytömb) és Auzza közötti mintegy 40 km. hosszúságú zónát „ezámos helyen” keresztülörtük, és hogy lejjebb délre Göránél és a Karant térségben „helyi vállalkozások” teremtették meg a további harcok előfeltételeit. Ha még figyelembe vesszük a hivatalos jelentésnek azt a mondatát, hogy „Conrad báró táborosgy hadseregportjára ágyubarc folyik” úgy már meglehetősen tisztán kezd kialakulni előttünk a jelenlegi helyzet. Látnak, hogy az olasz zóna teljes hosszában a Stillei hegőtől déltől, a dolomitokon, a keleti elpoken át és az Isonzo mentén, le egészen az Adriáig dörögnek az ágyuk.

A helyzet súlypontja azonban mégis csak ott látszik lenni, ahol azt már tegnap jeleztük, t. i. a felső Isonzónál Tolmein és Karfreit között. Az ezen zóna irányába húzott merőleges vonal ugyanis egyenesen Cividale-ra vezet, melynek fontosságára néhány szóval már tegnap rámutattunk. Az előnyonás tehát ebben az irányban kösítgeteni nem könnyű dolog, mert a támadónak

át kell lépnie az olasz határhegységnek átlag 1000 m. magas vonulatát, mely a Tolmein—Karfreit Isonzo szakaszával párhuzamosan húzódik.

Ezen hegységnek több kiemelkedő csúcsa közül az 1180 m. magas Mte Milix, az 1643 m. magas Mte Matoux és az 1243 m. magas Kuk csúcsot említjük fel a Karfreitből (250 m.) egy jól kiépített kocsit vezet át a határhegységen, a két előbb említett hegy csúcs között 1100 m. magasságban, Robic és Supizza között Cividale-ra. Ez az utazásban Robic és Supizza között egy szép sziklászorosban halad, mintegy 8 km. hosszúságban, úgy hogy azt az olaszok igen könnyen becsúszhatják és járhatóvá tehetik. Ezen az úton kívül még csak egy ösvényt vezet át a gerincen Karfreitől Lulkán keresztül.

Tekintettel ezekre a terepviszonyokra, kétszeres jelentőséggel bír tehát a tegnapi hivatalos jelentésben lejegyzett azon tény, hogy „a Wollschach-ól nyugatra és az Auzza-tól északi keletre fekvő magaslatokat” már elfoglaltuk.

Míg az eddig leírt határhegység ugyanezen csaknem vízszintes, tehát nyugat-keleti irányban húzódik Wollschach-ig, addig az utóbbi helyiségről a határvonal egészen dél-nyugatra kanyarodik és már nem főként a gerincen, hanem lent a Judno-folyó völgyében vezet. A jelentés szerint támadó csapataink ezen a hegygerincen állnak főként, mely Kolovrat név alatt a Judno folyócska keleti partján húzódik végig átlag 600—800 m. magasságban.

A Judno folyó partján is egy kb. hasonló magasságú gerinc húzódik, melyben azután tovább befelé Cividale-ig és ezen túl is egy 6—800 m. magas dombvidék csatlakozik. Az említett gerinc birtokában tehát támadó csapataink ebben a kedvező helyzetben vannak, hogy a Robic—Supizza sziklászorosát megkerülve annak hátába juthassanak és ilyen módon kiterjeszkelhadják maguknak a további hadműveletekre oly nagy fontossággal bíró Karfreit—Cividale-ut utat, mely Cormons és Pont-ble között

azt az egyetlen kocsit, mely a határon átvizet.

Az október 25-iki hivatalos jelentésnek csupán egyetlen homályos pontja volt, t. i. az hogy a jelentés egyrészt azt mondta, hogy az Auzza-tól északkeletre levő magaslatokat elfoglaltuk, másrészt pedig azt, hogy a Balnizax—Hellegengel térség északi részében (itt fekszik Auzza is) az olaszok támadásunkkal szemben a leghevesebb ellenállást fejtik ki még.

Egyeszeriben elosztotta azt a homályt a még 26-án este Nagyváradra érkezett örvendelés jelentés, mely szerint harmincezer foglyot, 300 ágyut és beláthatatlan mennyiségű hadiszert zsákmányoltunk. Azt hisszük, hogy nem csalódnunk, ha annak a biztos gyanúnak adunk kifejtését, hogy ez a nagy fogolyzár és hadianyag zsákmány a két tűz közé került és a Bainsiazai térség északi részében „heves ellenállást” tengetett olaszok sorából került ki.

Ezek szerint tehát győztes csapataink minden nehézséget leküzdve elérték már az olasz határt, sőt lehet, hogy jelen pillanatban már olasz földön robognak előre Cividale felé. Az emeltyü működik és mindjobban megfeszül — és alapjából emeli ki az egész olasz Isonzo zónát. Az olaszoknak vissza kell vonulniok, mert így akarják ezt győztes hadaink, de meg, mert az igazság is így követeli azt! Uffenzivánk oly zseniálisan van beállítva, hogy talán nem csalódnunk akkor, ha azt véljük, hogy a foglyoknak száma és a hadi zsákmányoknak mennyisége már a legközelebbi napokban is óriási mértékben növekedni fog.

Nehéz volt az olaszoknak átkeelni az Isonzón, de azt hisszük, hogy még nehezebb feladat lesz azon „záros határidőn” belül visszavonulni!

Olasz földre jutottunk.

Harmincezer fogoly és háromszáz ágyu.

Olasz harctér. Budapest, október 26. (Hivatalos.) Az Isonzó közöpső folyásánál harcbevetett osztrák-magyar és német haderők sorény előrenyomulással áthaladtak a Karfreit-Auzza vonalon. Muzulatainknak tegnap reggel óta szép időjárás kedvez. A Bainsizza-Heiligengest fensíkon, a Monte san Gabriele vidékéig szintén megtörtük az olaszok ellenállását. Az ellenség ott tart, hogy feladja mindazt a területet, amelyet a tizenegyedik Isonzó csatában sok ezer ember életével vásárolt meg.

A Karszt fensíkon változatlan helyzet mellett helyenkint élénk harcok fejlődtek ki.

A szövetségesek csapása két csatanap alatt több mint ötven kilométer széles vonalon megingatta az olaszok arcvonalát. A hátráló olaszok között sok helyütt a legnagyobb felfordulás uralkodik. Számos kötelék, melyet teljesen elvágunk, kénytelen volt a nyílt mezőn letenni a fegyvert. Nagy ágyutömög, amely mindentféle kaliberű ágyukból áll és az át nem tekinthető mennyiségű hadiszor jutott a szövetségesek kezére. Tolmeintól délayugatra egy osztrák-magyar hadosztály egymagában hetven ágyut vett el az ellenségtől. Eldig több mint harmincezer fogoly vonult át a szövetségesek gyűjtőhelyén és több mint háromszáz zsákmányolt ágyut számláltunk meg.

A vesérhar főnöke.

Olasz harctér. A nagyfőhadiszállás jelenti: A flitschi és tolmeini áttörési sikereinket kisználva, hadosztályaink a Karfreiton és Bonzinon át előrenyomulóban vannak. A második olasz hadsereg északi szárnyának csapatai, amennyiben fogságunkba nem kerültek, megverve hátrálnak.

Német és osztrák-magyar ezredek teljesítő képességben vetélkedve, ellenállhatatlan előretöréssel túlhaladtak az előjük tűzött célokon és kivetették az ellenséget azokból a hátrább fekvő erős magaslati állásokból, amelyeket védeni megkísérelt. Az olaszok nyomásunk alatt megkezdték a Bainsizza-heiligengesti fensík kiürítését. Sok helyen már olasz földön harcolunk.

A foglyok száma több mint harmincezerre, köztük kétszáz tisztre, a zsákmány több mint háromszáz, ezek között sok nehéz ágyura emelkedett. Tiszta őszi időjárás kedvezett tegnap a hadműveleteknek.

Ludendorff, első főszállásmeister.

A franciák előrenyomulása.

Berlin, október 26. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér.

Rupprecht bajor trónörökös vezetésében nagy hadserege. Előretáborban tegnap és az éj folyamán az egész arcvonal hosszában élénk volt a tűzcsapás harc. Különösen heves volt a tűz a Houthouster erdőnél Hollabekelnél. Itt reggelre pergőtüzés fokozódott. Franciák és angolok éjjeli részleges támadásai vonalunk előtt mindenütt megkíséreltek. Az eddig beérkezett jelentések szerint az ellenség virradat után az arcvonal több helyén támadást intézett.

A német trónörökös hadserege. A franciák a Chemin des Dames északi lejtőjén erős tüzelőkészítés után benyomultak az Ailette-lapályra. Támadásuk az első éjjeli g-pínoni erdő déli szélére összevont előcsapatunkba ütközött, amelyeket rövid harc után az Oise-Aisne-csatorna északi partjára vontunk vissza. A legutóbbi harcnapok előtt

a szállított pínont erdőbe beépített ágyura egy-egy teljesen megsemmisít nem sikerült. A háromszáz több helyen az ellenség lökésszerű sikeres kirőlés után vonalainkat természetesen a Chaumont mellett és innen délre fekvő csatorna mögé helyezték át. Az ellenség később több ízben megkísérelte, hogy átkeljen a csatorna hajlásán, de csapataink mindenütt visszavetették.

A Meuse keleti partján vités dűlisszerű zászlóaljaink lángvetőkkel több mint ezerkét-száz méter szélességben rohammal elfoglalták a franciák állásait a Chaumont-erdőben, legyőzték a megszálló őrséget és foglyokat hoztak vissza. Az ellenségnek árkal visszafoglalására irányuló több támadása eredménytelenül omlott össze.

A többi hadseregnél felderítő csapatok viharban és esőben számos ütközetet vívtak.

A keleti harctéren és a macedon arcvonalon nem volt fontosabb esemény.

Ludendorff, első főszállásmeister.

Előrehaladunk az olasz harctéren.

Budapest, október 26. (Saját tudósítónktól.) A sajtó hadiszállásról jelentik: Délayugaton elért harci sikereinket tovább folytatjuk. A foglyok és a zsákmányolt ágyuk száma óráról-órára tovább növekszik.

Nők a jogakadémiaikon. Apponyi Albert gróf kultuszminiszter nyilatkozott már, hogy megajátja az egyetemek kapult a magyar nők számára is és legközelebb már a jogi fakultásnak is lehetnek női hallgatói. Apponyi Albert ez alkalommal csak az egyetemokről nyilatkozott, de nem esőlt a jogakadémiaikról. Előbből a jogakadémiai tanárok országos egyesülete Budapestén Kés. márkv István dr elnöklésével választmányi ülést tart. Az egyesület elé Faluhelyi Ferenc dr pécsi jogakadémiai tanár egy, a kultuszminiszterhez intézett előterjesztést tett. Az előterjesztés kéri a minisztert, hogy a nők ne csak az egyetemen, hanem a jogakadémiaikon is beiratkozhasseanak és készüthessenek a jogi pályákra.

Ujra dolgoznak a cukorgyárak.

Nem kapunk többet nyerscukrot.

Hétszázok óta csaknem elvisehette Magyarországon a cukorhiány. A cukorközpont és a gyárak azt felelték, hogy szállítási sávarok további csökkenése miatt nem tudnak szállítani.

As is akadályozta a gyárak sávaratlan működését, hogy a vasuti vonalszárlat miatt nem tudtak cukorrépahez jutni.

Az egész város és a környék közönségét örömmel fogja eltolteni az a hír, hogy a cukorgyárak már megkezdik az új kampányban működésüket a cukorrépa átvittele folyamatban van és sokkal nagyobb mennyiség jut a gyáraknak, mint remélték. A mesőregezi cukorgyár már szintén napokkal ezelőtt megkezdte termelését és naponta átlag tíz-tizenkét vagon cukrot állít elő. Es a kedvező helyset lehetővé teszi, hogy a hátralekos cukormennyiségek is elszállításra kerüljenek és valószínűleg rövid idő múlva mindazok megkapják cukorkvantumjukat, a kik már hétszázok óta várnak arra.

Tudvalevőleg az a hír volt elterjedve, hogy a közönség egész a háboru végéig a legutóbb küldött nyerscukrot kapja, amely élénk visszajelést keltett.

Ugy informáltak bennünket, hogy már a legközelebbi alkalommal nem nyers cukrot, hanem ugynevezett homokcukor kerül forgalomba, amely csaknem olyan jó minőségű, mint a süvegocukor. Valószínű, hogy nyerscukor többet nem kerül a közönség asztalára és véget ér háboru piaci kisértelisége.

*** Be kell szolgáltatni a gummi-ahroccsokat.** Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala a magyar kir. Ministerium rendelte és a temesvári ca. és kir. katonai parancsnokságunk 52291—1917. számú megkeresése folyán ismétellen felülvija és figyelemelteti a város polgári lakosságát, nem különben az összes katonai személyeket, hogy akár az őrségekben, akár birtokukban levő gummiabroncs készleteket 48 óra alatt annál is inkább szolgáltatassák be, mert a rendület ellen vétők büntetési eljárás során fogynak felsőszégre vonatal. A gummiabroncs rendőrség I. e. 18. számú szabályában Dara hant Ferenc tb. felügyelőnek sáandák át. Nagyvárad, 1917 október 25. Rendőrkapitányaság.

Leszavazták a kormányt.

Tisza interpellációja.

Budapest, okt. 26. (Saját tudósítónkól.) Az országgyűlést Szász Károly elnök délután 4 óra előtt nyitotta meg. Bejelentette az elnök, hogy Tisza István grófnak engedélyt adott sürgős interpelláció előterjesztésére a bács megyei allapán és főjegyző felfüggesztése ügyében.

Az interpelláció előterjesztésére 6 órakor fog áttérni a Ház, 7 órakor pedig Hegedüs Lóránd összehíratatlansági ügyében felkérő szöveg fogják kiemelni.

Ezután harmadik olvasásban elfogadják az indítványról szóló törvényjavaslatot.

Majd a horvát pénzügyi egységet terjesztette elő Müllner Kálmán előadó.

Wekerle miniszterelnök kérte a javaslat elfogadását.

A Ház a javaslatot általánosan és részleteiben elfogadta.

A köztisztviselők háborús segélyéről szóló javaslatot terjesztette elő Müllner Kálmán előadó.

A javaslatához először Hindy Zoltán szól fel. Mint volt tisztviselő, a tisztviselők érdekeit támogatja. A tisztviselők munkájukért kell, hogy megfelelő ellenszolgáltatást kapjanak. Eddig a tisztviselők politikai tevékenységükkel elégedettek voltak. Ennek meg kell változnia. Hozzá kell fogni a status kérdéséhez is.

Perszy Elemér elfogadja a javaslatot a köszönetet mond a kormánynak a javaslatban a tisztviselők iránt megnyilvánuló jóakarattal.

Ekkor megérkeztek a vitát a tisztviselők az interpellációkra.

Tisza támadja a kormányt.

Gróf Tisza István reflektál Ugron Gábor belügyminiszter beszédére. Az új kormány alatt a vármegyei főispáni székek beállításánál családi kapcsolatok érvényesültek, így Teremtől, Zemplén és Máramaros megyékben. A főispánok kapcsolóják a tisztviselőket pártállásuk megváltoztatására. Bathien főispán mintén hiába kapcsolták, üdözletet írdított az allapán ellen, amiért az Tiszapártiak vallotta magát. A pénzügyi bizottságban a belügyminiszter kijelentette, hogy nem forszírozza a kormány a megyegyűlésektől a bizalmi határozatokat. Ennek dacára Bács megyében ezt forszírozza a főispán a miután a bizalmi határozatot elfogadtatni nem sikerült, az allapán és a főjegyzőt állításától felfüggesztette, azzal a közönyt üdüggyel, hogy a fegyelmet megindította ellenük a miatt, mert a vármegye határozatát nem jutalták a legfelső helyre, a mielőtt a vármegye részvétét fejezte ki a király halála felett a üdözletre az új királyt trónra lépése alkalmából.

A főispán hónapok óta tudja, hogy ezen vármegyei határozatok továbbra sincsenek, de nem kifogásolta, csak miután mindkét vármegyei főispán megmondotta, hogy ők munkapártiak, akkor harsogtak fel üdüggyel ellenük az a mulasztást.

Ugron (közbeszó): Egy tisztviselőnek

nem görbült meg a hajassála sem. Nem úgy mint a munkapárt alatt.

Tisza: Nevezem meg csak egyet is!

Hédervári: Az aradiak beszélnek. Kérdezze meg a pártiókól 25 aradi vasutat áthelyezték, mert a munkapárt ellen szavazott. Ugy kellett gyűjtést rendezni a részükre, hogy megélhessenek. (Nagy raj.) Az elnök folyton csenget a felívja Hédervárit, hogy ne szavazja a szöveget. Palugyay államtitkár az elnök rendszertiltja.

Tisza: A 25 vasutat jó egészségben van. A jelen esetben megyei tisztviselőkre szar preszót gyökörlni a kormány, mert munkapártiak. (Állandó raj.) A bács megyei főispán két vármegyei főispánról fűggeszt fel... (Sürgős kezelték: Ugyen csak egy elnök nem lehet tisztviselőket felfüggeszteti!) Kérdi a belügyminisztert, hogy majd landó-e elégtételt adni a két tisztviselőnek?

Ugron Gábor belügyminiszter: Bács megye főispánja felfüggesztette az allapán és a főjegyzőt, mert a megye részvétét fejezte ki a király elbuzya felett a üdözletre az új királyt a utasította az allapán, hogy ezt a trón elé terjessze. Ez azonban meg nem történt meg. Ebben oly nagyok a hanyagság és tisztatlanság nyilvánul meg, hogy nem lehetett mást tenni, el kellett rendelni a fegyelmet. Majd ki fog derülni, hogy ki a hibás. Nem tudja, hogy hozták tudomásukra az illatoknak a fegyelmi határozatot, de meghallották, hogy bizalmi indítványt tárgyalt a vármegye, és (a miniszter) szacnai utasította a főispánt, hogy ne kössön a fegyelmet a határozat előtt, nehogy befolyásolják az illatokat az indítvány elfogadására.

Gróf Tisza István: Aki ezt állítja, hogy a munkapárti kormány is így járt el, az tévutra akarja vezetni a közvéleményt. A miniszter válasza szándékos kibuvás a azért nem fogadja el a választ. (Nagy legalom mindkét oldalán.)

Az elnök felteszi a kérdést, hogy akik elfogadják a miniszter választát, álljanak fel. A kormányt támogató pártok felállanak. Látható kisebbség. A munkapárti többség nem vette tudomásul a miniszter választát. Ezért a Ház később meghatározandó időben a miniszter választát napirendre tűzi.

Az elnök nagy sajnában az ülést felfüggeszti.

A képviselők a közöpre nyomultak. Wekerle Tiszával vitakozott. Azt hiszik, hogy Ugron is fog mondani. A kormányt támogató pártok visszavonultak tanácskozni.

Az összehíratatlansági szöveg tapákoskására tilt össze Hegedüs Lóránt összehíratatlansági ügyében a 11 szóval egy ellen kimondotta, hogy Hegedüs esetében nem forog fenn összehíratatlanság. Az elnök az ülést 7 óra után beárta.

Tisza interpellációja.

Tisza interpellációja így szól: Hajlandó-e a téskedni a belügyminiszter, hogy Bács megye allapánjának és főjegyzőjének

politikai okokból folyamatosan tett mellátlan üdözletet beszédesek és biztosítékot ajánlani arról, hogy hasonló eset többé nem fog előfordulni.

Khuen-Hédervári a folyosón kijelentette, hogy a munkapárt nem akarja a kormányt megbuktatni, de nem tűri, hogy a kormány a tisztviselőket terrorizálja.

A képviselők a multban előfordult hasonló eseteket beszéltek meg. Így Szapáry minisztersége alatt történt, hogy a miniszter választására elrendelték a szavazást, a többség nem volt benn az ülésteremben a az ellenük nem vette tudomásul a választ. Ugyan napirendre tűzték a választ a akkor nagy többséggel elfogadták. Hédervárit is leaszvazták 1908-ban a Körber miniszter ügyében adott válasza alkalmával.

Politikai hírek.

A kormánypart kitart a kormány mellett.

A kormányt támogató pártok együttes értekezletre gyűltek össze a Szentiványi, Andrássy Gyula, Károlyi Mihály, Zlinszky és Polónyi Géza felszólalása után elhatározták, hogy a kormányt további bizalmukról értesítik, Ugron Gábor iránt elismerésüket fejezik ki. Az értekezlet még az est folyamán értesítette Wekerlét, hogy nem engedik magukat provokálnni, míg a kormány a választójogi javaslatot elő nem terjeszti.

Minisztertanács.

A kormány Wekerle elnökével minisztertanácsot tartott, melyen Ugron felszólalása lemondását. Wekerle kijelentette, hogy a kormány szolidaritás Ugronnal. A minisztertanács után Wekerle kijelentette az újajándékokat:

— Szolidaritás vagyunk Ugronnal a mint bizalmukban maradt kormány, jelen-tét fogok tenni a királynak.

Wekerle még az este elutasított.

Pártközi értekezlet.

A kormányt támogató pártok még az est folyamán pártközi értekezletet tartottak, melyen Holló Lajos és gróf Károlyi Mihály az szociális hárfelcsalást követelték. Gróf Andrássy Gyula, Zlinszky, Szentiványi politikai okokból ellenzték a hárfelcsalást.

Nincs kompromisszum.

Az ülés után Wekerle így szóló Tiszához:

— Ép ma akartam tárgyalni veled a választójogi kompromisszumról, de eután az a kérdés felborult.

A munkapárti azt bangoztatja, hogy nem akarják a kormányt megbuktatni, de a kormány ne használja fel a hatalmat párt-politikai célokra, mint a bács megyei esetben. A munkapárt szombaton fog értekezletet tartani es ügyben.

Közös minisztertanács.

Budapesti tudósítónk jelenti: Czernin külügyminiszter, ma szombaton, Seiler osztrák miniszterelnök vasárnap Budapestre jön, hogy részt vegyen a közös minisztertanácsban.

Magyar demokrácia, magyar választójog.

Ista Révai Mór.

Ezekben a sorsdöntő napokban, amikor a választójog kérdése a felezőidő tetőfokát érte el, memóriaként jelenik meg Révai Mór könyve. Komoly szó és a könyv, a nemzet egyetemes felhívás arra, hogy a nemzet minden egyes tagja, aki itt él és boldogulni akar, személyné rá azoknak a gondolatoknak és elhatározásoknak nagy horderejére, amelyek a világháború keletkezésénél az ország jövőjét döntik el. Demokrácia és választójog — az a két pillér, amelyen a háború sivatariból új életre kelő Magyarország felépül. Csak a választójog talajából fakadhat az igazi demokrácia. Ebből az elgondolatból indul ki Révai Mór, amikor a magyar demokrácia és magyar választójog alapföltételéssé kutatással tárgyalja.

Hogy a magyar nemzet valódi és létező, azaz éles múltján, fejlődésén és jövőjén alapuló, sajátos földrajzi és politikai helyzetéből származó demokrácia kialakulásának lehetőségét kimutatja Révai sorra veszi a nagy demokráciákat: a franciát, az angol és az amerikai és bebizonyítja, hogy csak a nagy demokráciák tulajdonképpen nagy alkotások.

Révai a külföldi importált demokrácia ideológiájával és a „Világ áramlat” úres és hamis jelszavával szemben a magyar demokrácia sajátját tünteti ki, és a magyar demokráciáját, amelyben a nemzet minden tagja boldogulhat, amelyben érvényesülhet minden kétség, amely a nemzeti állami fejlődésében közreműködő hajlandó, amelyben nem születés és rang, hanem az egyéni érték az irányadó és amely a szellemi kultúrát akarja alapítani nagyságot és hatalmát.

Ezen a demokráciának a kialakítását bízva van lehetővé tenni a választójog, amely a nemzet minden arra való tagját felruházta a lehetőséggel, hogy a nemzet zornának intézésében résztvegyen. Amikor tehát Révai azt kutatja, hogy milyen legyen a választójog, legelőször is annak a kérdésnek szemlélő figyelmé, mely kérdéssel és eszközökkel érhető el a választójog útján a kultúra erőteljes fejlődése, mert e nélkül a modern demokrácia kialakulása lehetetlen. Belsőleg ismerteti az általános választójog feltételét azokban az államokban, ahol ez van vezetve, valamint a magyar választójogi mozgalmat a azoknak a törekvések, amelyek a magyar választójogi mozgalmakat megindították.

Ez roppant árték és tanulmányos összehasonlítás, valamint a speciális magyar események megállapításán során jut Révai arra a konklúzióra, hogy Magyarországnak olyan választójoga van szüksége, amely egyik erős eszköze legyen a magyar szellemi kultúra fejlesztésének. Ez a választójog pedig az, amely szemlélteti más nemzet nem ismer, mint a szellemi cenzus.

Révai kimutatja, hogy ez a választójog a legigazságosabb, de emellett ez biztosítja a magyarságnak és az intelligenciának vezető szerepét, és felül meg a lakosság minden rétegének és osztályának, különösen pedig a munkásosztálynak a es az, mely az általános választójog talaját készíti elő. A munkáságnak külön fejezetet szentel Révai, kimutatva, hogy mannyire igazságos és méltatlan az a vállvergető mód, mely a munkásokat „be akarja fogadni az alkotmány sereibe”.

As egyenlő választójog, ahogy Révai formálása, kizárja a Károly-keresztések választójogát, amint hogy kizár minden más cenzust.

A nők választójogával foglalkozván, kifejti, hogy annak a kérdésnek a megoldása most még nem időszere. Révai részletesen belemegy az általa felállított választójogi

formula háttérbe taglításába és érveit érdekesen és nagy irodalmi apparátussal támogatja. A kibontakozás abban látni Révai, hogy a különböző pártok, felfogások és törekvések a választójog dolgában meggyűlöletre kell jutniuk, mert csak így fognak olyan választójogot alkotni, amely a nemzet igazi érdekének megfelelő. A könyv minden során megérni az érzést az a meggyőződéses törekvés, hogy ily meggyűlölet szükségességét megértsék és éppen azért akként dolgozzák fel tárgyát és csoportosítottan igen gazdag anyagot, hogy mindenképpen a tágabb közönség, amely inkább csak a jelzőket ismeri, szemlélje a kérdés lényegét, az ő könyvből alapos tájékoztatást nyerhessen. A könyv 7 koronáért minden könyvkereskedésben kapható.

A Tüdőbeteg-rendelő tizedik éve.

A városi Tüdőbeteg-rendelő (diszpenzár) tizedik évéről, a múlt évről most jelent meg dr. Crósz ényhért főorvos jelentése. Az intézet 1907-ban kezdte meg működését, 10 ére hogy felvette a harcot ezzel a rejtélyes betegséggel: a tüdőbajjal. Működése beletapozódott az anti-tuberkulikus mozgalmakba és az elmúlt 10 év alatt a diszpenzár főfeladata az volt, hogy az orvosi körök, mint a nygyközség figyelmét ráirányítsa arra a nagy várszűrésre, amit a tuberkulózis hirtelen lakossága között előfordít, s mely több áldozatot követel, mint a legveszélyesebb háború. Az intézménynek a beteg gondozása és az egészségének megóvása volt a célja, nemcsak gyógykezelték a betegeket, hanem preventív intézkedések által óvta az egészségeseket.

A tuberkulózis első sorban a szegénység betegsége, 100 beteg közül csak 10 tartozik a jobb módúak közé. A tuberkulózis lakásbetegség. A szűk, rosszul szellőző, nedves lakások irányát ennek a betegségnak. Nagy része van ebben a hátrányos táplálkozásnak is. Javítani az életviszonyokon, kiküldözni a beteg és ruhát, ez a legjobb védelem.

As intézet 10 évi működése alatt megszerente a közönség bizalmát, úgy hogy a múlt évben jelentkezett betegek száma az előző évi 779 el szemben 1015 volt, akik közül 643 esetben konstataáltak a betegséget.

A betegek legtöbbször férfias arány volt, összesen 259.

As intézet megvizsgálta a betegek lakását a elsősorban lakásváltásra bírta rá a betegeket s kikötötte a szellőztetés fontosságára. As intézet 1089 lakást vizsgálta meg a múlt évben.

As orvosi tudományban az a legelterjedtebb nézet, hogy a felnőttek tuberkulózisa a legtöbb esetben gyermekkori fertőzés eredménye. Asért a csecsemőfertőzés legnagyobb része a tuberkulózis védekezésére ezek a gyermekek és csecsemőfertőzés megállításával kell megkezdni a védekezést. Ebben a tekintetben az állami gyermekorvoshely volt az intézet segítségére, ahova beutalta a fertőzés veszélyének kitett gyermekeket.

As intézet új orvosi erőt nyert meg a múlt évben: dr. Braun Erzsébet orvost, aki bencsével járt el tiszteben. A rendlések száma egész évben 7735 volt.

Köszönetnyilvánításból 422 K folyt be tavaly az intézet részére.

A diszpenzár megelőzőjével teklathat

vissza elment 10 évre, mely alatt megerezte a közönség bizalmát működésében s így a jövőben még nagyobb intenzitással folytathatja áldozatos tevékenységét.

Nagyvárad vasúti előléptetése.

A magyar királyi államvasutaknál tegnap tették közzé a novemberi előléptetéseket, amelyben ezúttal, a tisztviselői létszám egyharmada részesült. Főhivatalos közlése szerint hasonló arányú előléptetés lesz a MÁV. többi alkalmasságjánál is, amennyiben az öt évi várakozási időt 4 évre, a négy évet 3 évre, sőt az egyes fokozatokban a három évet is 2 évre szállították le.

Nagyváradon a következők léptek elő a MÁV. kiválón szorgalmas tisztviselői körében:

Singlár Gyula forgalmi főnök, fő-felügyelő;

Szirmay György hivatalnok.

A nagyváradai osztálymérnökei:

Poldos Richárd főmérnök;

Szarvas Pál mérnök,

A nagyváradai és szomszédos állomásoknál:

Pásztor József főellenőr;

Anthony Károly főellenőr;

Barta Samu ellenőr;

Steiner Ábrahám hivatalnok;

Mitházy László hivatalnok;

Braun Jakab hivatalnok;

Sütő János hivatalnok;

Dessowff György hivatalnok és

Szabó Gyula hivatalnok.

Hogy kell kikérni a kimérendő katonákat?

A király tudvalevően elrendelte a több gyermekek családapák és a megmaradt utolsó fiúk kimérendését. As erre vonatkozó kérvényezés módját azonban sokan még nem ismerik.

Azok a hozzátartozók, akik a megmaradt utolsó fiúk kimérendését kérik, folyamodványukat az elsőfokú közigazgatási hatóságnál (a főszolgabíróságokhoz) adják be. A folyamodványban a kimérendés jogosult személy katonai beosztását (esetintest, pótlástól intézet) és amennyiben az illető a hadrakelt sereghez tartozik, a tábori posta-számát is pontosan meg kell jelölni.

A folyamodványhoz Családi értesítő, vagy ha ennek beszerzése lehetetlen, más hiteles bizonyítványokat kell csatolni. As elsőfokú közigazgatási hatóság köteles a folyamodványt mielőbb közvetlenül az abban megjelölt parancsnoksághoz továbbítani. Több gyermekek családapáknak, akik a kimérendés jogosultak, a kedvezmény megadását részletes kihallgatáson kell kérniük; ők a kedvezmény megadásáról igazolványt kapnak.

Ezenk ellenére a menetszázadba beosztottak, de a menetszázadból való kivételük ideiglenes kedvezménynek tekintendők.

As illetők azonban, ha a hadrakelt sereghez való érkezésük után igazolványukat ott felmutatják, olyan beosztást fognak kapni, ahol az ellenség állandó társaságától feltétlenül mentesek maradnak.

Az élelmezési ügyosztály munkájának elismerése.

Lukács Ödön nyilatkozata

A városi közéleti ügyosztály felügyelő bizottságának csütörtöki üléséről kövölök, hogy a tisztség kellő méltatván Lukács Ödön polgármester-helyettes rendkívüli körülmények és eredményes buzgó munkáját, kifejtését adott azon nézeteknek, hogy ha a város kellőképpen akaratossá ezentúl dijan, horribilis öszveget kelles érte fizetni, mint magánvállalkozónál, részvényfrazesagoknál fizetnek is hasonló munkáért.

Továbbá az élelmezési ügyosztály alkalmazottainak fáradságos, nagy munkájáért adott illetés sora áll arányban a végzett munkáért.

És a helyes felfogás a teljesített munka megbecsülése és kellő értékelése indította a felügyelő bizottságot arra, hogy Lukács Ödön polgármester-helyettes részére havi 1000 korona illetékdíjat, az alkalmazottak részére pedig 7000 korona fizetési javulást hozzon a városba.

Aki ismeri az élelmezési ügyosztály rendkívüli tevékenységét és fáradsó munkáját, csak meggyugvásul vesz tudomást a bizottság azon javaslatairól.

A javaslatra vonatkozólag beszélgatés folytatunk Lukács Ödön polgármester-helyettesel, aki a válla mindíg tapaszalt szerénységgel válaszolt.

Lukács Ödön kijelenti, hogy az öntudatán, a jól teljesített kötelesség önértékelésénél nem kíván semmit, nem keresi a pénzbeli jutalmazást, nem éhes a pénzre. Neki az csak jól, hogy azok, akik körülötte élnek, vele dolgoznak, a város érdek polgárai a város tisztviselői megelégedettek munkájának eredményével, és az ő jutalma, mert ebből jó-é jó szándékkal végente, amit a közhalalom ráruhásolt, igyekesett huzonon, pontosan, az érdekek behatós meggyőztetésével intésül a közéleti munka néző, hogyolult és fontos kérdést. És rámutat arra, hogy neki kíváló segítségül voltak a munkában, Várady Lajos, Schers Károly, Dénes Béla, akik összes erejükkel a köz javára a közös érdekekben a legszababb az dányakat érték el. Résees a munkában mindenki a ő ezért hála.

Az élelmezési ügyosztály alkalmazottainak buzgó munkássága fölött kétségtelenül legkompatensabb ítéletet mondani Lukács Ödön polgármester-helyettes, akiknek kezében van az egész intézmény vezetése, irányítása; de éppen egy kompenzációnak tartjuk a bizottságot, hogy Lukács Ödön nagy tevékenységét kellőképpen méltogolja a javaslatával megválaszolja azon módosításokat is, amelyekkel ezen munkásságot méltányolja is. És haza lére a felügyelő bizottságnak Lukács Ödönre vonatkozó javaslatát.

Hissük, azt bizony tudjuk, hogy ezen javaslatot a törvényhatóság is magáévá teszi.

*** A Nagyváradi Takarékpénztár** értesíti t. ügyfeleit, hogy a hatodik magyar hadikölcsön kötvényeket az annak idején kiadott pénzügyi elismervények ellenében a pénztári órák alatt kiszolgáltatja.

A kis árdrágítók.

Dohány helyett csizmát találtak a fináncok.

A mai újságok adják hírül, hogy egy bñesi óg budapesti ügyvédekkel és galiciai zsidókkal szövetségre 25 millió értékű árut halmozott össze, s azaz borzalmas nyeresékedést üszít. Ugyan árukról van szó, amelyek a kenyér után következnek, a szövetekről, s megállapították, hogy egy szövet, amelyet máterezkin: 1 koronájával vásároltak galiciai felbujtókkal, az 60 koronáért árultak.

És akkor a nagyváradi királyi törvényszék felkérésére von két erdélyi embert, Nafanalls Lázár szentesegédet és Christen György füzesszegédet, az 1916. évi IX. t. c. első szakaszába ütközö árdrágító visszaélés vádjára miatt, mert négy pár csizmát s 40 pár cipőt megvásároltak, hogy azt Nagyváradba, Kálborra vigyék s ott nyereséggel árulják. Az eszter édeskes módon jöttek rá. A nagyváradi pénzügyőrök dohányt kerestek a Szaban, mert értesültek, hogy Albánból nagyobb mennyiségű dohány érkezett Nagyváradba s azt a Sis szálló nagydix emellett árulják egy ügyvéd. A pénzügyőrök bejelentek egy szobába, de ott 4 pár csizmát s 40 pár cipőt találtak. Feljelentették a két embert.

Naffanalls Lázár és Christen György beismerik mindent, azt is, hogy otthon akarták eladni az öszvegyűjtött árut. Nem tudták, hogy ez tilos.

Nesztor József dr. királyi ügyész a vádat leteremtette, míg ifjabb Zigre Miklós dr. ügyvéd a kis mennyiségre mutatva rá, tagadja a vád jogosultságát. A bíróság Gyenge Béla tanácselnök, Tótsi Endre dr. és Peresz Peresz bírák, Halmy Gyula dr. jegyző s két vádlót elítélte 1—1 havi fogságra s 200—200 korona pénzbüntetésre, a csizmák és cipőket elhobozta s az Országos Kizsákmányosítási Hivatalt hoz juttatja. A vádlottak feljebbesetek az í életre, amely súlyosító körülménynek volt, hogy az árut a háboru csapása által súlyosan érintett vidéken akarták nyereséggel eladni.

Ha az elnök nem volna diszkrét.

Weisz E. Zsigmond adósei.

Bizony ebből nagy baj lehetett volna, ha Gyenge Béla tanácselnök nem diszkrét s felolvasatja azoknak a névsorát, akiknek egy évi két komolyan azon előtt tartó szabóság nem hiteles. Lejt volna riadalom belől, ha kiderül, hogy ki a rossz fizető Nagyváradon, akiknek egy felektát sem lehet hitelesni.

Szerencsére az elnök óvatosan kerülte a nevéket s csak általánososságban emlőkezett meg a rossz adószokról, akik így megezbaldnak a pellengéretől. Davárjunk csak, majd egyszer.

Weisz E. Zsigmond nagyváradi eszébőtt ugyanis vétező bukással vádolta a királyi ügyészség. Tegnapra tüsték ki a tárgyalást Gyenge Béla tanácsa előtt (bírák: Peresz Peresz, Tótsi Endre dr. jegyző Halmy

Gyula dr.) A vádlott megjelent Ney Pál dr. a volt esztermeggonddokról jelentették, hogy katona.

Weisz E. Zsigmond erre a kérdésre:

— Van-e testén valami jel?

— Igen, — felelte, — esztermeggonddokról. Elmondja, hogy 1914 január 6-án esztermeggonddokról jött.

A vád az ellent, hogy testén tőkéjével és forgalmával arányban nem álló módon 84000 korona hitelet adott nem hiteles embereknek s így hitelesképtelen lett.

Vádlott előadja, hogy 1891-ben nyitott férfiasabonátat Labovits Rudóival együtt s 8 évig társak voltak, akkor Labovits kilépett s ő egyedül maradt. Árúja 10000 kintlerésége 45000 korona értékű volt. A forgalom folyton emelkedett, azután jött a pénzügyi s ő tönkrement. Évi forgalma 35—40000 koronára volt.

Elnök: Hitelesképtelen embereknek adott hitelet.

Vádlott: Ezek a követelések a Labovitsnal való társaságból maradtak rám.

Elnök: Szekés volt a hiteleség?

Vádlott: Igen.

Elnök: Tehát boldog-boldogtalannak hitelesett. Itt vannak az adósok nevei, nem akarom felolvasni ezeket, hiszen ezeknek egy baktát se szabad lett volna hitelesni. Egész sorog notórius rossz vagy nem fizető ember van itt. (Nagy mosgás a hallgatóságban.)

Vádlott: Van elég.

Elnök: Felolvasa a Ney Pál dr. esztermeggonddokról jelentését.

A vád előterjesztése után ifjabb Zigre Miklós védő előterjeszté, hogy a tőkekrés eldossa Weisz.

A bíróság 100 korona pénzbüntetésre ítélte a vádlottat. Az ítélet jogerős.

HIREK

*** Rónai Paula missziónövér Nagyváradon.** Rónai Paula az előadásról Nagyváradon előnyösen ismert missziónövér szombaton városunkba érkezik és vasárnap délelőtt 11 órakor a Kath. Kőr választmányi helyiségében gyakorlati iránzu előadást és megbeszéléseket fog tartani. Erre a Kath. Növédő Egyesület működő tagjai és a Szociális Missziótársulat Leányklubjának tagjai hivatalosak.

*** A Kath. Növédő Egyesület választmányi gyűlése.** A Kath. Növédő Egyesület hétfőn délután félhatkor a Kath. Kőr választmányi helyiségében gyűlést tart, amelyre a választmány tagjait tisztelői meghívja az elnökség. A tárgy fontosságánál fogva kéri a megjelenést.

*** Kinevezés.** Ember Géza főispán Kakas István joghallgatót, aki már huszonhárom óra elismerésremélően működik Nagyvárad város árvasszéknél, tiszteletbeli fogalmazóvá nevezteti ki.

*** A Népszövetség moxidólutánja.** A Kath. Népszövetség általános közkedveltségnek örvendő mozgófényképlőadását vasárnap délután 5 óraor tartja meg a Kath. Kőr Szent László-templomban. A moxidólután érdekesnek ígérkező műsora a következő:

1. Mester hadi híradó. (Aktuális)
2. Badri megvonta az életét. (Humoros.)
3. Viszátíró eszlekedel. (Eskü)
4. Polidör torakozni tanu. (Humoros.)
5. A halál kesébe. (Társalgalmi dráma.)

Nagy csaták Flandriában.

Budapest, október 26. (Saját tudósítónktól.) A Wolff-ügynökség jelenti Berlinből: A mai flandriai harcok nagy csatává fejlődtek ki. A francia és angol csapatok erős támadásai Eedshotetól a Proules-Ypern vasútig terjedő területen és a Menin-Ypern ut mindkét oldalán több rohamtámadásai ellenére védelmi sánckban összeomlottak. Az Oise és az Aisne csatorna mentén csekély harci tevékenység. Az elasz haditerületen haditeink harcolva gyorsan haladnak előre. A foglyok száma és a zsákmány nagysága óráról-órára emelkedik.

Az olasz kormány lemondott.

Budapest, október 26. (Saját tudósítónktól.) Lugaoból jelentik: Az olasz kamara 314 szavazattal 96 ellenében elvetette a következő napirendet: «A kamara helyesli a kormány nyilatkozatát». A kormány bejelentette lemondását.

Lázadás az olasz hadseregben.

Budapest, október 26. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Az olasz hadseregben lázadás ütött ki. Egy alplui ezred és a 131-ik ezred hat zászlóalja fellázadt. A tüzérség a lázadókra rálőtt a 900 katonára meghalt.

* **Katonai kitüntetések.** A hívtalos lap közli, hogy a király a katonai érdemberezet 3 osztályával tüntette ki az előző év legteljesebb mértékű háborús tevékenységéért a következő katonákat: 101. gyalogezredbeli tiszthelyettes kapitány István 101. gyalogezredbeli tiszthelyettes kapitány, Kádai Lajos, VII. ezredbeli tiszthelyettes kapitány, Fekete Géza 101. gyalogezredbeli tiszthelyettes kapitány, József 70. gyalogezredbeli tiszthelyettes kapitány.

* **Osszeírják a háború áldozatait.** Az Országos Hadigondozó Hivatal a rajonon igen fontos és megjelentettségű munkába fogott. Megtörténések ugyanis az előkészítő munkálatok a háború áldozatainak; a rohamtámadások, hadiözvegyeknek és hadiárvák országszerte összeírására. Ez a munka, amely valószínűleg hónapokig fog eltaradni, még csak kezdő stádiumban van, a közlegények hatóságoknál azonban már elküldötték az összeíró ívet és az utasításokat azok kitöltésére. Az összeírásnak legfőbb célja, hogy a kormány lássa, hol és milyen mértékben van szükség gyors segítségre és mily mértékben kell ezt a segítséget alkalmazni. A Hadigondozó Hivatal ugyanis egyetemesen az ország összes háborús jótékonytevényt alapított; ennek pedig feltétele, hogy a Hivatalnak megbízható és pontos statisztikája legyen. Az összeírást a polgármesterek, illetve elöljárók végzik. Mithelyt a munkát befejezték, az adatokat a Hadigondozó Hivatalhoz juttatják és ott ezre elkészített külön szerkesztett dolgozzák fel.

* **Árdregítés Károly-csapatkeresztekkel.** Az utóbbi időben több panasz érkezett a Hadigondozó Hivatalhoz, hogy egyes kereskedők a Károly-csapatkereszteket a megállapított két koronásnál drágábban adják el. Az a kereskedő, aki az ország népből Károly-csapatkereszteket két koronásnál többet kér, árdregítést követel. A Hadigondozó Hivatal, amely a keresztek kiszármazásának jogát gyakorolja, felkéri a közvéleményt, hogy az árdregítést kiemeltlenül jelentsse fel, akár közvetlenül a rendőrhatalóságnál, akár a Hadigondozó Hivatalnál (V., Akadémia uca 17).

* **Nem lesznek fűthetők a vonatok.** Ha eddig a vonatok tulajdonképpen és a mozdonyok üzemeltetési képességének csökkenése által előidézett több órák késések tettek kellemetlenné az utazást, most ezt még fokozni fogja, hogy a hosszabb eseményvonalak átfűtése fog lehetetlenné bizonyulni. A szénrel való teherkocsi miatt október 1-én meg se kezdődött még a vonatok fűtése és erre még csak állandó jellegű hűtésként fog sor kerülni, de a vasutak igazgatósága most kéri a figyelmünket az utazó közönség részére, lássa el magát megfelelő módon meleg ruhával, ha utazni kell, különösen éjjeli utazásnál, mivel a vasutak híresen olyan helyeken, hogy átfűtés a vonatokat, vagyis, hogy ezen átfűtést bármiféle kezzelettel vállalkoz. Így egészségesebb lesz az utazás, aki nem gondoskodik önmaga meleg ruháról, amikor utazni kell.

* **Malomvállalatok figyelmébe.** Múltán a malomvállalatok ellenőrzése szempontjából kulcsfontosságú, hogy a Hadigondozó Hivatal részvételével a malomok által teljesített feladatok alaposan tudomásul bírjon, a 2192—1917. M. E. sz. rendelet 21. §-a alapján felhívom az összes malomvállalatokat, hogy amint az a múlt évben is történt, az előírt feladatok elvégzését a november 15-ik napján a Hadigondozó Hivatal részvételével teljesítsék. Felhívom a malomvállalatokat, hogy ezen kötelezettségüknek mindenkor pontosan tegyenek eleget, mert ezt szigorúan ellenőrzéssel fogom és minden malomvállalat ellen, kik ezen kötelezettségüknek eleget nem tettek, a kárháttal eljárást meg fogom indítani. Nagyvárad, 1917. évi okt. hó 23. Lukács Ödön n. k. polgármester-helyettes.

* **A bükkmagyar maximális ára.** Nagyvárad város rendőrségi hivatala a magyar kir. miniszteriumnak 3820—1917 sz. rendelet alapján a következőket hozza az érdekeltek tudomására. Az 1917 évi szeptember hó 9-ik napjától kezdődően a bükkmagyar legmagasabb ára méterméterként 100 kilogramm után 70 koronában állapították meg. Ennél magasabb árat követelni nem szabad. Nagyvárad, 1917 október 18. Rendőrfőkapitányság.

* **Nem fűtik a kereskedelmi iskolát.** A hivatalokban már mindent fűtenek, a városban egyes utcákban gőzfűtést talál a közönség, gyakran ott is meleg van, ahol senki sem dolgozik, csak a felső kereskedelmi iskolából vezetők a hírt annak, hogy ott még mindig nem fűtenek. A tanuló lányok buszban már fűznek, a férfiak pedig buszban órákig ülnek a fűtlen termekben, téli ruhában halgatják az előadásokat. De amikor elfoglaltak a tantermet, akkor csakugyan rossz a helyzet. Az iskolafőnök hatóságoktól idjkorán kellett gondoskodni arról a ha gondoskodott akkor ne hibozzon a fűtéssel. Hűvös van a kereskedelmi iskolának tanulni kell, nem pedig foglalkozni próbát tartani, hogy ki fűtik meg előbb. — Az elemi iskolák tanulmányi részében még szintén nem fűtenek, ami az apró gyermekekre még nagyobb veszedelem. Az orvosoktól szerzett információk szerint a kisebb gyermekek nagy része meg van hűve, köhög, duzzad és főleg az iskolák fűtésének elmaradása az oka. A közvéleménynek nem szabad elhárítani, hogy a felső iskolák nem fűtik, de egyes iskolákban még fel sincs vágyva a fűtés. Ezen az állapoton segíteni kell, még pedig gyorsan, míg a különböző járványok fel nem lépnek.

* **Népruházati bizottság felállítására.** A kereskedelmiügyi magyar kir. miniszter úrnak 72836—VI. C. számú levele alapján értesítjük az érdekelteket, hogy a népruházati bizottság felállítására a magyar királyi miniszterium 3966—1917. M. E. számú rendeletét a Népruházati bizottság felállítására tárgyában, mely rendelet a kamara részén megküldhető. Nagyvárad, 1917 október 26. A nagyvárad Kereskedelmi és Ipari Kamara: Schwartz Izidor ak., elnök. Dr. Sarkadi Lajos ak., titkár.

* **Megjött a margarin.** Tudatom a város közönségével, hogy 1917 október 27-től kezdve az élmargarin árusítását elrendelem. A városi hús és sajtüzemek tehát október 27-től kezdve a forgalomban lévő sajtüzemek heti szállása ellenében további intézkedésig azelőttként 5 deka zsírt és 5 deka élmargarint fognak kiszolgáltatni. Az élmargarin árat kilogrammonként 9 K 20 filléren állapítom meg. Zsír helyett margarin igénybe vehető. Nagyvárad, 1917 október hó 27-én. Lukács Ödön polgármester-helyettes.

* **A nagyvárad tanítók és tanárnők beszerzési csoportjának tagjai.** A nagyvárad tanítók és tanárnők csoportjának tagjai a nagyvárad városi tanácsa 28. sz. rendeletével 9 óráig átvesztik a kereskedelmi iskolákban.

* **Olcsóbb lett a burgonya.** Tudatom a város közönségével, hogy 1917 október 27-től kezdve a burgonya árat további intézkedésig kilogrammonként 34 filléren állapítom meg. Nagyvárad, 1917 október hó 25-én. Lukács Ödön, polgármester-helyettes.

* **A mozdony elé ugrott.** Egy fiatal leány felakadt most a bükkmagyar közpályán 18 szobájában: Rosenthal Rózsika alig 20 éves, aki egy meggondolatlan pillanathoz, csupa életuntágból a Karger felé vendéglő közelében a robogó vonat mozdony elé ugrott, azonban a mozdony elcsúszott magától, így szerencsére nem sikerült károsítani. A ruhájának következtében így is megvonszolódtott a lába, azonban sérülés nem életveszélyes. Beöthy Kálmán rendőrfőkapitányság felhívja ki.

*** Cukor az ipari üzemekben.**

Nagyvárad város rendőrségi hivatala a magyar kir. pénzügy minisztériumok ipari üzemekben felhasználható cukor forgalmának szabályozása tárgyában a 127546 - 1917 számú rendelet hivatalos órák alatt rendőrség I. oszt. 18. számú szobában bármikor megtekinthető. Nagyvárad, 1917 október hó 28. Rendőrfőkapitányság.

*** Halálozás.** Osv. Kézdi-polyáni Zonda

Pálné szül. Frey alosia a hó 25 én este 9 órakor hosszas szenvedés után, életének 82 ik évében meghalt. Temetése ma délután 3 órakor lesz a Lujza Otthonból. Az elhunytat nagy és kiterjedt család gyászolja.

*** Adományok.** Ifj. Tóth Lajos 155

koronát jutított szerkesztőségükös és pedig 50 koronát a hadilárvák javára, 50 koronát a Kath. Nővédség Egyesületének anyja és orvosi gondozásának céljaira, 50 koronát a Protestáns Nőegyletnek a látogatandó árvaház céljaira, 5 koronát pedig a hősök síjja kiállítására. Rendeltesítési helyére juttatjuk.

*** Bélyeghamisítás a tábori levelezőlap készítése.**

Szern Béla nagyváradai nyomdász tábori levelezőlapokat készített a forgalomba hozott. Ezért büvüvidi eljárás indult ellene, és felmentették. A királyi kelttábla Hermathy Károly kural bírő elnökletével azonban ragaszkodott a tekintetben már előzőleg hozott elvi határozatához, így Szern Bétát Beróthy Pál főügyész helyettes vádbeszéde után 40 korona pénzbüntetésre ítélte. A jegyzőkönyvet Ifj. Nissaloványk Endre dr. táblai tanácsjegyző vezette.

*** Kélművek és ajtók rézveretájkainak kioszerelésére pályázati felhívás.**

A magyar kir. honvédelmi minisztérium kélműv hivatals felhívására közlöm ipartestületünk lakatos iparozival, hogy az ajtók kélműveinek és rézveretájkainak kioszerelésére vonatkozó pályázati felhívást hivatalunknak megküldvén, a feltételek hivatalunknál hivatalos óra alatt megtekinthetők. A pályázat lejár 1917 év október hó 31 én. Tisztelettel Czeglédy Jermán iparvezető elnök. — Megjegyezzük, hogy csak a rézkélművek kioszereléséről és a vas kélművek felszereléséről van szó, mert a kő és vas kélművet a honvédelmi minisztérium kélműv hivatals szolgálattja az illető iparosok részére.

Ruhák, férfi öltönyök, felöltők, festése és tisztítása. Függöny, kézimunka, kelegye neműek tisztítása. Fekete festés elsőrendű kivitelben.

HALTENBERGER VILMOS
kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógyárában
Nagyvárad.

Gyár telefon sz. 34. Felvételi üzlet 14-69.

*** A Nagyvárad Hitebank r.-t.** közelebban megadó Nagyvárad Hitebank terek és segítségvetkezetnél jegyzett hadtközelebb befizetések igazolásul szolgáló könyvecskék a kapott elismervények ellenében kiszolgáltattak.

Legújabb fűzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál lehet beszerezni Rákóczi-ut(Korona gyógyszerár mellett) Leibchonek fölárban.
Telefonszám 827.

*** Most az ideje a szőrmék festésének, cipkefüggönyök tisztításának, mintá utáni festés, férfi- és női ruhák tisztítása, gyászoltsban ruhák elsőrendű kivitelben festetnek Haltenberger Vilmos kelmefestő és vegytisztító gyárában Nagyváradon.**

IRODALOM

A kath. Hittérjesztés Lapjai októberi füvete a következő érdekes és változatos tartalommal jelent meg: A háborus Jeruzsálem. Hittérjesztés és nemzetiségi politika. Egyiptom és Súdán a világháborúban. Az arabbaszai hó napokön át (Kasada.) Missiói tudósítások.

Megjelent a „János Ligstentebb Salvo” nagy képes népnaptára az 1918 ik évsz igen érdekes tartalommal. Tartalmazza a legújabb háborus eseményeket képekkel tarkítva, köeli az 1917 év fontosabb eseményeit, továbbá igen érdekes olvasmányokat eredeti szövegképekkel. Tömeges megrendelésnél nagy árkedvezményt nyújt az Egyházmegyei Könyvnyomda Szombathelyen, hol a megrendelések eszközölhetők. Kapható az ország minden könyvkereskedésében. Bött ára 1 korona.

SZÍNHÁZ

HETI MUSOR:
Szombat délután: Vengarkák.
Szombat este: Szombal rózsája.
Vasárnap délután: Kék róka.
Vasárnap este Szombal rózsája (Uj szereplőkkel).

Vengarkák. Pásztor Árpád és Góth Sándor drámája szombaton délután kerül színpadra legközelebb. A fő nő szerepét Horváthy Mariaka játssza, a herceget Várady Lajos. — A többi szerepben elsőrangú alkításhoz jutnak T. Pozsny Jankó, Piperné H. Körmösy Juli, Tóth Elek és Vámos Gisi.

A kék róka. Képzés azoknak a színdaraboknak, közelebban pedig a drámai műfajnak a színe, amelyeket a közönség több szór is megtekint. Kivételnek tekinthetők Herceg Ferenc királyi alk. Kék rókáját, amelynek előadásánál tapasztaltuk, hogy ugyanezen a közönség több ízben is bűvöses sírta a nézőteret. Polgár Mariaka, Heresi Mariaka, Bihari Ákos, Tóth Elek és Várdi Lajosral a főszerepekben Herceg Ferenc pompás színdarab legközelebb vasárnap délután kerül színpadra.

Közönség Gülü — Kovács Margit. Megiruk már, hogy vasárnaptól kezdve új szerepekkel kerül színpadra a fanyas sikerű Szombal rózsája. Az új szereposztásban Közönség Gülü szerepét Kovács Margit, a társulat fiatal, pompás hangú énekesnője fogja játszani, aki Közönség Gülüben temét hajos egyéniségnek olyanokra megjelölt szerepbe jutott.

URANIA mozgószínház

Szombat
Az utolsó kísérlet
dráma 5 felv.

Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 6 órakor kezdődnek.

APOLLÓ mozgószínház

Szombat
A halhatatlan asszony,
dráma 4 felv.

Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 6 órakor kezdődnek.

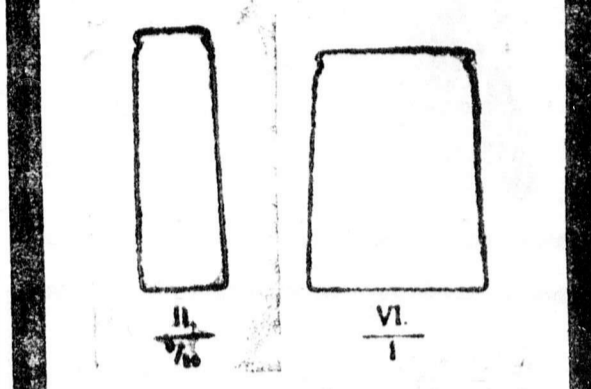
VIGADÓ mozgószínház

Szombat
Az arany sziv
dráma 4 felv.

Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 6 órakor kezdődnek.

NYILTEK

HETI ÁRJEGYZÉK

Befőttes. Uborkásüveg. Befőzéshez hólyagpapír. Porcellán edények
leszállított olcsó árakban.

Porcellán mozsár, ütővel . . .	6-
Mély és lapos tányér finom porcellán . . .	70-
Csemegés kis . . .	40-
Tésztástál 6 személyre . . .	8-
Sültéstál 6 személyre . . .	8-
Főzelékstál 6 személyre . . .	8-
Salátástál 6 személyre . . .	8-
Levesfazék 6 személyre . . .	4-
Mártásos csésze 6 szem. . .	1-
Sótartó fogvájós 6 szem. . .	1-20
Vizes kancsó 6 személyre . . .	8-
Vizeskészlet szines finom festéssel . . .	4-
Boroskészlet szines . . .	4-
Söröskészlet szines . . .	4-
Liköröskészlet szines . . .	4-
Befőtteskészlet kristály fehér . . .	4-
Majolika cukortartó szines . . .	4-
Majolika vizeskancsó szines . . .	4-
Feketes gyermek készlet . . .	8-
Kávés gyermek készlet . . .	8-
Majolika állvány szines . . .	6-
Teáskészlet szines aranyozással . . .	10-
Kávészlet szines aranyozással . . .	10-
Feketes készlet szines aranyozással . . .	12-
Mosdókészlet szines rococo . . .	12-
Majolika fali sótartó szines . . .	8-
Majolika fűszertartó nagy . . .	3-
Majolika fűszertartó kicsi . . .	1-
Porcellán fehér teáskanna . . .	2-
Porcellán fehér kávéskanna . . .	2-
Porcellán fehér teáscsésze . . .	80-
Porcellán fehér kávéscsésze . . .	80-
Porcellán fehér gyümölcstányér . . .	80-
Ebédőkészlet felszerelve, sz. aranyozással . . .	50-

Konyha berendezési főzőedények. Evőeszközök. Lámpaárúk. Tükrök. Képekterezés. Ablak üvegezés. Áraink viszonteladóknak is érvényesek.

KOMLÓS TESTVÉREK
üveg, porcellán lámpa és táblaüveg nagykereskedés.
Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.
Telefonszám 372.

Főszervező: DR. KRÖGER ALADÁR
Feltételek szerkesztője: DR. PAPP KÁROLY

ISSAK LIDIA

**Előrendő
közszalon**

**NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.
Park-szálloda épületében.
Interurbán telefon:
11-53 szám.**

A Székesfehérvári színház
művésznőinek egyen-
szűli díszes állítója.
Tisztításokat és atala-
zításokat vállalunk.
Fűzők merleék után a
legrövidebb idő alatt
elkészítetnek.

**Egy sarokház
eladó.**

Uri-utca 20. szám

**ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**
Nagyvárad, Bémer-tér.

Befizetett részvénytőke
1.000.000 korona.
Elfogad takarékbetéte-
ket könyvecskékre és
folyószámlára s azt elő-
nyösen kamatoztatja.
Leszámitol váltókat.
Engedélyez előnyös felté-
telek mellett jelzálog-
kölcsonőket törleszté-
sekre. Előleget ad érték-
papirokra.

Olcsó takarmány!

Lovak, szarvasmarhák etetésére

maláta

k a p h a t ó

métermázsánként 8 K-ért.

Moskovits Mór és fia r.-t.-nál
Kolozsvári-utca 62.

**Ujvárosi Takarékpénztár
Részvénytársaság**

Nagyvárad, Szent László-tér 5. sz.

Előnyös kamatozás mellett betéteket fogad el.
Jelzálogkölcsonőket folyósít váltókat adhat mel-
lett. Törlesztéssé kölcsonőket kiadkozól bár-
milyen nagy összegekben is.
Ezenkívül mint az „Adriai Biztosító Társulat”
biharmegyei főigényelője az összes ágazat-
beli biztosításokat kedvező feltételek mellett
elintézi.

Mint a m. kir. Osztályosrajtók felárusítója
sorsjegyeket ajánl — míg készlete tart —
a jövő hónap kezdődő új huszárokra és minden-
féle sorsjegyet árúsít napi áron vagy kedvező
havi részletfizetés mellett.

Ingatlanforgalmi osztályos közvetít ház, birtok,
szőlő vagy bármilyen más ingatlan vételét
vagy eladását. Először szót a an ingatlan
kedvező feltételű eladására van megbeszélés,
míg vételre keresünk 800—1000 holdas vagy
több földterület birtokot és kölcsönfelvételre.

Vas és rézággyak

afrikai és löszormatracok,
amerikai és sodrony-
ágybetétek: összehajtott
ágyak eredeti gyári áron
kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon szám: 558

Beraktározás!

Áru, termékek, tárgyak stb. rövidtávú
beraktározására megfelelő helyiségek, ezeken kívül boros
és száraz pincek, istállók, kocsisznek is
állnak rendelkezésre. A beraktározott
tárgyakat tűz és betörés ellen biztosít-
juk. Közéleti felvilágosítással szolgál a

**Fekete Sas és Zöldfa
Részvénytársaság
beraktározási osztálya.**

Iroda: Sas-passa, 24. számú lépcső.

!! Telefon 14-00. !!

**Vizvezeték-utcán szép kilátással
egy családnak való ház eladó.**

Felvilágosítást ad:

Dr. Imrik Gusztáv ügyvéd
Sal Ferenc-u. 15. Telefon 416.

Telefon 1404. Utcai helyiség

MOCSÁRY SÁNDOR

Épület- és díszmű bádigos,
vizvezeték és villanszerelő.

**Nagy-Várad, Zöldfa-utca,
Zöldfa-épület.**

Villanymotor, irógépek, kerék-
párok, ellenőrző kaszák és
gramafonok szakszerű javítása
és állandó jókarban tartása
Bronzműves, lakatos és mű-
szerész munkák elfogadtatnak.

**Betűszedő tanulóknak
fiu és berakó tanuló-
nak leány fizetéssel
felvétetik**

a Szent László-nyomda R.-t.-nál.

Hordók

különböző nagyságban

eladók.

Moskovits Mór és Fia r.-t.-nál

Kolozsvári-utca.

Eladó

kedvező fizetési feltételek mellett
a Várkapu-utca 4. és 6. számú,
a Szent János-utca 30. számú,
a Széles-utca 1. számú, mely
közvetlen a 3. vashíd szomszéd-
ságában van, valamint a Vizve-
zeték-utca 54. számú ház. Érte-
kezhetni lehet a Nagyvárad
Kereskedelmi és Forgalmibank-
nál Rimanóczy-utca 6. sz. alatt.